

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

УДК 339.166.5

JEL Classification: C18, O47

DOI: 10.20535/2307-5651.23.2022.264620

Маслак М. В.кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0002-3322-740X**Перерва П. Г.**доктор економічних наук, професор
ORCID ID: 0000-0002-6256-9329*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»***Maslak Mariya, Pererva Petro***National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"***ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА
ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ****INTELLECTUAL PROPERTY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES
AS AN ECONOMIC CATEGORY**

У статті розглянуто теоретико-методологічні засади інтелектуальної власності, яка представляє собою одну із складових інтелектуального капіталу промислового підприємства. Проведено наукометричний аналіз існуючих визначень інтелектуальної власності у різних контекстах. Виявлено найбільш характерні складові поняття «інтелектуальна власність». Виділено напрямки використання інтелектуальної власності в реальному секторі економіки, серед яких найбільш важливим визнано. З урахування мультидисциплінарного змісту запропоновано дефініцію «інтелектуальна власність» визначати на основі поєднання економічної, правової та управлінської складових. Рекомендоване до вжитку авторське визначення інтелектуальної власності органічно поєднує в собі і правову, і економічну, і організаційно-управлінську складові цього терміну.

Ключові слова: інтелектуальна власність, виключне право, економіка, інновації, методологія визначення, сутність, промислові підприємства.

The article examines the theoretical and methodological principles of intellectual property, which is one of the components of the intellectual capital of an industrial enterprise. It is substantiated that the development of intellectual property in a historical perspective involves the creation of methodological foundations of this economic and legal category, connected by subjects of intellectual activity, functions of intellectual property in society, objective factors of the formation of the theory of intellectual property, etc. A scientometric analysis of existing definitions of intellectual property in various contexts was carried out. The existence of different approaches to the definition of the concept of "intellectual property" (legal, socio-philosophical, economic) that limit the content and value of this category. It has been established that a comprehensive approach combining all aspects of the concept of "intellectual property" most fully reflects the essence and nature of this concept. Areas of use of intellectual property in the real sector of the economy are highlighted, among which the most important are recognized. Taking into account the multidisciplinary content, it is proposed to define the definition of "intellectual property" based on a combination of economic, legal and managerial components. It has been proven that the basis for such a proposal is the fact that the definition of the category "intellectual property" must be based on three key components: property, its intellectual content and legal support in the sphere of creation, production, distribution, exchange, use and withdrawal from economic circulation. It is substantiated that property is the original and defining element of the system of economic relations, since the processes of distribution and exchange of the social product are carried out in accordance with the right of appropriation. The author's definition of intellectual property recommended for use organically combines the legal, economic, and organizational and managerial components of this term. This approach will more accurately and professionally reproduce the processes of creation, distribution and use of intellectual property and market products created with its use.

Keywords: intellectual property, exclusive right, economy, innovations, definition methodology, essence, industrial enterprises.

Постановка проблеми. Інтелектуальна власність з теоретико-методологічної точки зору представляє собою мультидисциплінарний термін, виникненню якого сприяли економічні, управлінські, юридичні, психологічні, історичні та технологічні передумови.

Про актуальність та важливість проблем управління інтелектуальною власністю, необхідність модернізації законодавства у сфері інтелектуальною власністю та вдосконалення тлумачення поняття інтелектуальна власність як економічної та правової категорії можна

судити виходячи з сучасних світових тенденцій розвитку сфери створення матеріальних благ в реальному секторі економіки. На підставі цього постає завдання адаптувати, уточнити поняття інтелектуальної власності до всіх сучасних аспектів та тенденцій, що впливають на діяльність економічних систем на промислових підприємствах, які в першу чергу і є основними суб'єктами створення інновацій як основного результату інтелектуальної праці.

Для потреб комерціалізації результатів інноваційної діяльності промислових підприємств надзвичайно важливу роль мають об'єкти інтелектуальної власності. Якраз їх наявність в складі інноваційної продукції та прогресивних технологічних процесів і забезпечують їм інноваційність, новизну та забезпечують комерційні результати виробничої діяльності. Виходячи з цих положень, вважаємо важливим та актуальним розгляд теоретико-методологічної сутності інтелектуальної власності як економічної категорії, яка забезпечує успішність і ефективність процесів ринкової комерціалізації результатів інноваційної діяльності на промислових підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням теоретико-методологічної сутності інтелектуальної власності займалися економісти, юристи, психологи, філософи та історики різних часів, починаючи від V століття до н.е. та закінчуючи нашим часом. Багато сучасних дослідників вивчають сутність інтелектуальної власності у межах економічних теорій матеріальної власності, оскільки інтелектуальна власність є її видовою категорією і виникає в результаті перетворення системи відносин власності та ускладнення її суб'єктно-об'єктної структури. Дослідженням проблем економіки та права власності в умовах сьогодення присвятили свої дослідження відомі вчені О. Б. Бутнік-Сіверський [4], А. С. Безмолитвенный [3], В. В. Вірченко [5], С. Г. Гордієнко [7], Г. В. Жаворонкова [9], Д. І. Леощенко [11], В. Г. Семенова [15], П. М. Цибульов [20] та ін.

Разом з тим, сучасний стан проведених наукових досліджень, а також стан відповідного теоретико-методологічного інструментарію, який використовується для потреб пізнання тенденцій зміни та розвитку сутності поняття «інтелектуальна власність» як економічної категорії, ще не в повній мірі відповідають наявним потребам промислових підприємств і нагально потребують подальших досліджень та наукових пошуків.

Формулювання цілей статті. Метою статті являється уточнення визначення поняття інтелектуальної власності як економічної категорії відносно промис-

лових підприємствам. Досягнення поставленої мети здійснюється завдяки вирішення наступних завдань: виявлення економічної складової поняття «інтелектуальна власність»; проведення наукометричного аналізу існуючих визначень інтелектуальної власності у різних контекстах; виділення напрямків використання інтелектуальної власності в реальному секторі економіки; надання уточненого визначення інтелектуальної власності як економічної категорії.

Виклад основного матеріалу. Перші згадки про інтелектуальну власність відносяться ще до періоду Античності. Наприклад, у Стародавній Греції існували патенти – певні привілеї, які могли бути надані за винахід якоїсь речі [5; 8; 14; 16]. У Стародавньому Римі перші згадки про інтелектуальну власність датуються V ст. до н.е., у документі йшлося про її крадіжку під час літературного конкурсу в Олександрії [14].

Але перші, в достатній мірі ефективні спроби охорони прав розробників інтелектуальної власності, започатковані ще в Античності, на знайшли свого прогресивного продовження в подальшому. Далеке от прогресивності Середньовіччя принесло занепад наукової думки, в максимальній мірі підкреслюючи думки представників духовенства, суттєво понизився рівень життя членів суспільства, роль і значення інтелектуальної власності значно деактивізувалось практично до самого початку епохи Відродження. В цей період інтелектуальна діяльність (наука, винахідництво, мистецтво) отримала інтенсивний розвиток. Разом з тим, як вірно зазначає В. В. Вірченко [5, с. 45], сприятливі передумови цього розвитку (економічні, політичні, соціокультурні) формувалися ще значно раніше і якраз вони стали генератором розвитку і сфери відносин інтелектуальної власності і розвитку багатьох напрямків інтелектуальної діяльності (табл. 1).

Причиною появи сучасного авторського права став друкарський верстат, винайдений у середині XV ст. Йоганном Гуттенбергом. Тоді ж з'явилися й спеціальні грамоти, які юридично закріплювали монопольне право друку тієї чи іншої книги з метою уникнення піратства [10]. У XVII ст. в Англії стали видаватися перші закони, що регулюють авторське право, проте найчастіше вживався термін «літературне право». Першим законодавчим актом про авторське право прийнято вважати англійський Статут Ганні (1709), який був негативно сприйнятий суспільством, оскільки позбавляв авторів більшості прав, отриманих ними згідно з Актом про ліцензування преси 1662 р. Незважаючи на масові невдоволення, закон скасований не був. Статут Анни встановлював термін дії авторського права протягом

Таблиця 1

Передумови активізації сфери інтелектуальної власності перед епохою Відродження

<i>Передумови, що забезпечуються факторами пропозиції</i>	Розвиток технічної та гуманітарної університетської освіти	<i>Передумови, що забезпечуються факторами попиту</i>	Зародження та розвиток правових основ формування та функціонування ринку
	Розвиток науки, винахідництва і раціоналізаторства		Становлення та розвиток дрібнотоварного виробництва
	Поширення нових технологій		Активізація внутрішньої торгівлі
	Розвиток виробництва		Активізація зовнішньої торгівлі
	Поширення цехового устрою		Урбанізація та зростання кількості населення

Джерело: сформовано авторами з використанням [5]

14 років із можливістю продовження на ще один такий термін за життя автора, далі всі матеріали ставали громадським надбанням. Статут вважається «переломним моментом в історії англо-американського авторського права, ... перетворюючи те, що було авторським правом приватного з видавництва, на грант громадського права» [2, с. 916]. Це правило було скасовано лише в 1842 р. Актом про авторське право, який встановив права протягом усього життя автора і сім років після його смерті [13]. Право промислової власності також розвивалося інакше. Його поява пов'язана з існуванням майстерень та ремісників. Виготовленням певних виробів у майстернях займався, як правило, сімейний рід, далі якого секрет виготовлення не поширювався. Проте держава була зацікавлена у налагодженні промислового масового виробництва. Саме тому, щоб майстерні не зазнавали збитків і не стикалися з конкуренцією, ремісники отримували від держави монопольне право провадження протягом певного часу в обмін на розкриття секрету технології [8; 10].

Вперше термін «інтелектуальна власність» було використано 1769 р. у виданні *The Monthly Review* [1, с. 290]. Безпосередньо термін «інтелектуальна власність» почав використовуватися різними теоретиками, переважно юристами і економістами ще XVIII століття, але у широкому вживанні почав використовуватися лише у другій половині XX століття, у зв'язку з твердженням 1967 року у столиці Швеції Стокгольмі спеціальної Конвенції, яка започаткувала Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ).

Розвиток інтелектуальної власності в історичному ракурсі передбачає створення методологічних засад цієї економіко-правової категорії, пов'язаних суб'єктами інтелектуальної діяльності, функціями інтелектуальної власності в суспільстві, об'єктивними чинниками формування теорії інтелектуальної власності та ін. Наші пропозиції з цього приводу наведено на рис. 1.

Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія вже давно стала об'єктом дискусій. У чому полягає економічний зміст цього поняття, чи можна довести товарну природу об'єктів інтелектуальної власності, що є виразом вартості об'єктів інтелектуальної власності, як трансформується поняття «ціни» у відношенні до об'єктів інтелектуальної власності – на ці питання немає в достатній мірі обґрунтованих відповідей. І в першу чергу складнощі виникають по відношенню до категорії власності.

Для уточнення економічної сутності терміну «інтелектуальна власність», на нашу думку, слід проаналізувати наявні підходи до визначення цього поняття. Вперше дефініція «інтелектуальна власність» була вжита у Конвенції про створення Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), яку було прийнято у Стокгольмі 14 липня 1967 р. З тих пір термін, визначений ВОІВ, використовується в різного роду міжнародних документах та в законодавчих актах багатьох країн. Згідно трактування ВОІВ (табл. 2), «інтелектуальна власність – це закріплені законом права, які є результатом інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, літературній та художніх галузях» [6].

Ряд дослідників розглядають інтелектуальну власність як результат реалізації ідей, інноваційних задумів, винаходів, технологічних проєктів та їх практичне

застосування у виробничо-комерційній діяльності [4; 5; 15; 20]. Інші вчені тлумачать термін «інтелектуальна власність» як складову економіко-соціальної категорії «власність». Вони вважають, що якраз власність є основною ознакою категорії інтелектуальної власності [18]. Зауважимо, що правовий зміст категорії «власність» слід зводити тільки до самого права власності, так як економічний зміст власності слід регулювати з використанням природного права згідно з існуючим законодавством [11]. Деякі дослідники розглядають категорію інтелектуальної власності як соціально-філософський аспект її вираження, як оригінальну форму економіко-соціальних відносин, що створюються в зв'язку з необхідністю розпоряджатися об'єктами інтелектуальної власності, деталі яких регулюються (визначаються) патентами або авторськими свідоцтвами [3]. Має місце ще така думка науковців, що комерціалізація результатів інтелектуальної діяльності дає підстави розглядати інтелектуальну власність також і як продукт продажу – товар (нематеріальний актив), і як капітал (витрати на отримання освіти та використання її при створенні нематеріальних активів) [2; 12; 17]. Згідно з Цивільним кодексом України (ст. 418) право інтелектуальної власності трактується як «право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом» [19].

Пропонується дефініцію «інтелектуальна власність» визначати на основі поєднання економічної, правової та управлінської складових. Підставою для того роду пропозиції є той факт, що у визначенні категорії «інтелектуальна власність», на наш погляд, потрібно виходити із трьох ключових складових: власності, її інтелектуального наповнення та правового забезпечення в сфері створення, виробництва, розподілу, обміну, використання та виведення з господарського обігу. Власність, на нашу думку, є вихідним та визначальним елементом системи економічних відносин, оскільки процеси розподілу та обміну суспільного продукту здійснюються відповідно до права присвоєння.

Суть відносин власності відтворюється в можливість використання об'єкта для отримання певних благ, участі у процесі виробництва, можливість впливу на його перебіг залежно від величини виробничих факторів, можливість участі у розподілі та обміні через присвоєння частини доходу від реалізації виробленого продукту відповідно до частки вкладених факторів виробництва.

Право визначає категорію власності як систему правових відносин між суб'єктами з приводу присвоєння майна, користування ним та можливості розпоряджатися. Система відносин власності включає в себе елементи та зв'язки між ними. Елементами даної системи є суб'єкти та об'єкти власності, зв'язками – три ланки відносин: володіння, користування та розпорядження об'єктами. Право також визначає інтелектуальну власність як виключне право громадянина чи юридичної особи на результати інтелектуальної діяльності та прирівняні до них засоби індивідуалізації юридичної особи, індивідуалізації продукції, робіт, послуг тощо.

Якщо з правового погляду власність цікава як така – тобто, кому зараз належить об'єкт, цікавить її поточний стан та можливі правові відносини в майбутньому, то

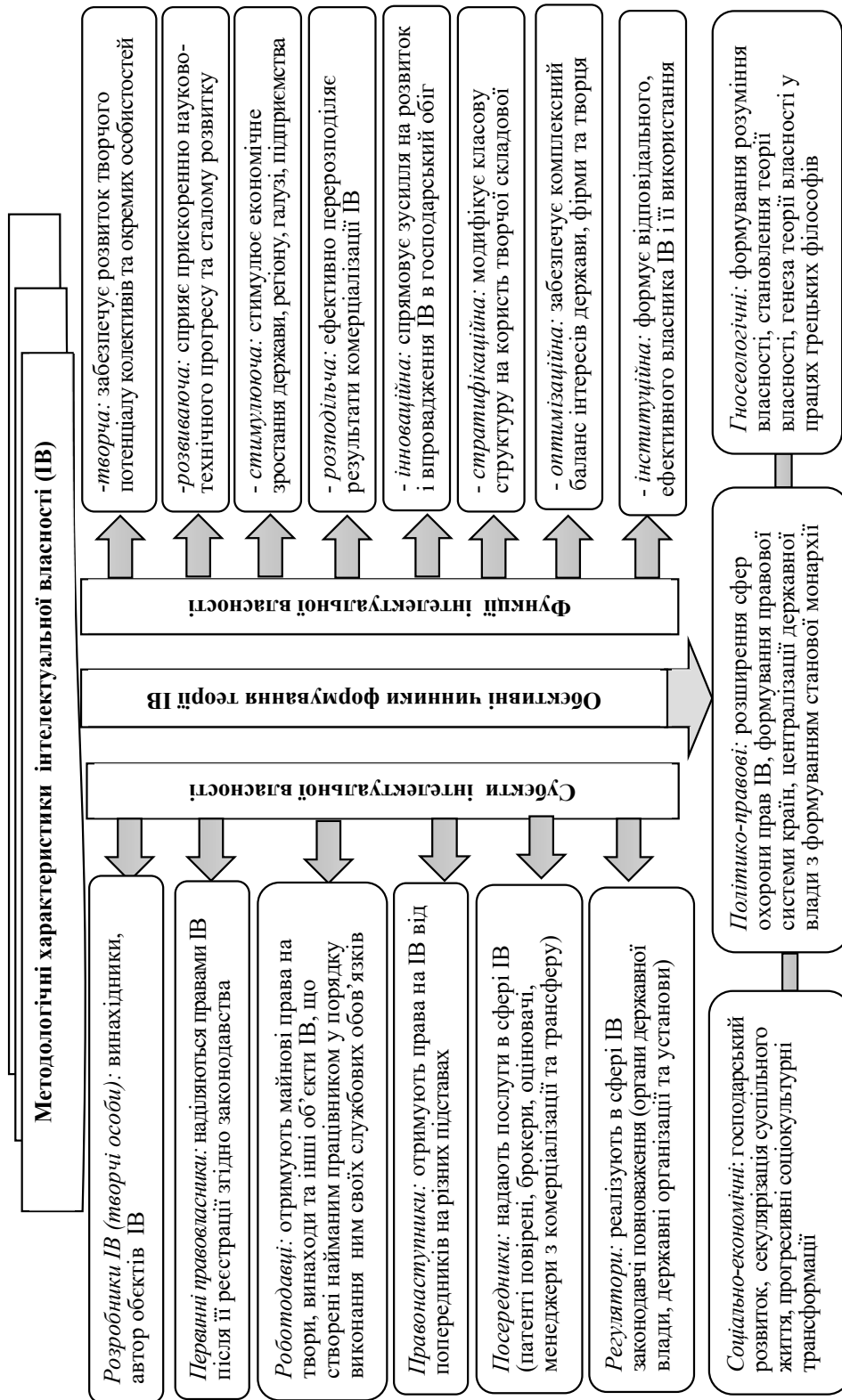

Рис. 1. Методологія становлення та розвитку інтелектуальної власності як економіко-правової категорії

Джерело: розроблено авторами з використанням [5]

з економічної точки зору важливою є мета її використання. Економіку в значній мірі цікавить динамічний стан власності: з одного боку, динаміка, тобто використання самого об'єкта – його функціонування у зовнішньому середовищі (причому застосування тут поняття «динаміка» як розвитку об'єкта не прийнятне, тому що будь-яка внутрішня суперечність тягне за собою зміну самого об'єкта, а значить, заміну його новим); з іншого боку, динаміку відносин власності можна розуміти як пошук впливів на величину доходів, які ким то будуть потім привласнені, оптимальних взаємозв'язків суб'єктів з приводу використання певного об'єкта.

Узагальнення теоретичних розробок науковців, діючого національного та міжнародного законодавства, практики виробничо-комерційної діяльності в інноваційно-інтелектуальній сфері пропонуємо визначати термін «інтелектуальна власність» наступним чином.

Інтелектуальна власність – це комплекс організаційних, правових та управлінських інструментів, методів та механізмів, що використовуються для створення, розподілу та обміну результатами інноваційної діяльності, які перебувають під правовою охороною та демонструють наявність можливості приносити прибуток за їх використання у виробничій, комерційній чи управлінській діяльності підприємства або за участю у господарсько-правовому та ринковому обороті.

Рекомендоване до вжитку авторське визначення інтелектуальної власності органічно поєднує в собі і правову, і економічну, і організаційно-управлінську складові цього терміну. Такий підхід, на нашу думку,

більш точно і більш професійно буде відтворювати процеси створення, дистрибуції та використання інтелектуальної власності та ринкових продуктів, створених з її використанням.

Висновки. Результати проведеного дослідження теоретико-методологічної сутності інтелектуальної власності свідчать про те, що в даний час немає усталеного підходу до визначення терміну «інтелектуальна власність». В наявних дослідженнях переважають пропозиції щодо визначення даної категорії з юридичних або з соціально-філософських позицій. На нашу думку, слід погодитися з висновками дослідників, в яких вважається обмеженим теоретико-методологічне трактування цього терміну тільки в межах юридичного, філософського чи економічного підходу [3; 15; 20]. Більш доцільно розглядати категорію «інтелектуальна власність» з комплексних позицій, які враховують і правову, і економічну, і філософську, і менеджерську точки зору стосовно розробки, комерціалізації, дистрибуції та використання результатів інтелектуально-інноваційної діяльності. Виходячи з нагальних потреб постійного розширення напрямків та сфер інноваційної діяльності промислових підприємств, слід підтримати пропозиції багатьох дослідників, що інтелектуальна власність – це комплексна категорія, яка визначає юридичні права на результати творчої (інтелектуальної) діяльності в різноманітних сферах (наука, техніка, мистецтво, література та ін.), має економічні (вартісні) характеристики та представляє собою об'єкт управління на всіх етапах свого життєвого циклу.

Література:

1. Intellectual property. Oxford English Dictionary (3rd ed.). Oxford : University Press. 2005. URL: <https://global.oup.com/academic/category/law/intellectual-property-law/?cc=us&lang=en&>.
2. Patterson L. Ray; Joyce Craig (2003). Copyright in 1791. Emory Law Journal. Emory University School of Law. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=559145
3. Безмолитвенный А. С. Социально-философские аспекты интеллектуальной собственности в сети Интернет. Москва: МГУ, 2010. 17 с.
4. Бутнік-Сіверський О. Б. Теоретичні аспекти капіталізації майнових прав інтелектуальної власності з позиції домінантної неоекономіки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1 (105). С. 59–72. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/30589>.
5. Вірченко В. В. Інтелектуальна власність: теоретичні витоки та економічні імперативи розвитку. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 488 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lira-k.com.ua/preview/12568.pdf>.
6. Всемирная организация интеллектуальной собственности. Основы интеллектуальной собственности. Киев : Изд. дом «Ин Юре», 1999. 600 с.
7. Гордієнко С. Г. Визначення поняття «інтелектуальна власність»: алгоритм та особливості. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*: 36 наукових праць. Київ : ІВЦ «Політехніка», 2010. № 4(8). С. 199–205.
8. Дубодєл В. В. Интеллектуальная собственность: исторический аспект. *Сборник научных статей студентов, магистрантов, аспирантов*. Вып. 25. 2020. С 34–36.
9. Жаворонкова Г. В. Інтелектуальна власність в теорії власності: загальні положення та особливості. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. Київ, 2010. Вип. 25. С. 164–170.
10. История интеллектуальной собственности. *Енисейский благовест*, 2020. URL: <http://enisey.name/umk/pzis/ch01s02.html>.
11. Леощенко Д. І. Співіснування двох концепцій права ІВ в Україні: філософський аспект проблеми. *Гуманітар. вісник ЗДА*. 2012. № 49. С. 278–284.
12. Новосельцев О. В. О понятии интеллектуальная собственность с позиций международного права. *Журнал Суда по интеллектуальным правам*. 2020. № 27. С. 49–65. URL: <http://ipcmagazine.ru/legal-issues/on-the-concept-of-intellectual-property-from-the-standpoint-of-international-law>
13. Первый закон об авторском праве. *Arzamas*, 2019. URL: <https://arzamas.academy/micro/law/11>.
14. Понкин И.В. История развития права интеллектуальной собственности. 2020. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/istoriyarazvitiya-prava-intellektualnoy-sobstvennosti-pervye-normativnye-pravovye-aktykasavshiesya-voprosov-avtorskogo-prava>.
15. Семенова В. Г. Дослідження сутності ІВ в сучасних економічних умовах. *Технологический аудит и резервы производства*. 2015. № 6 (5). С. 74–77. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6\(5\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6(5)_14).
16. Сенюта В. Становление интеллектуальной собственности в Древней Греции, Древнем Риме и Средневековой Европе: проблемно-историческое исследование, 2020. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/73_76_Stanovlenie%20prava%20intellektual%27noj%20sobstvennosti%20v%20Drevnej%20Grecii%2C%20Drevnem%20Rime.pdf.

17. Скворцова В. А. Интеллектуальная собственность: экономическая трактовка. *Известия ПГУ им. В. Г. Белинского*. 2006. № 6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/intellektualnaya-sobstvennost-ekonomicheskaya-traktovka>.
18. Ульянов Р. В. К вопросу об интеллектуальной собственности как экономической категории. Волгоград : Перемена. 2001. 27 с.
19. Цивільний кодекс України: наук-практ. коментар. Київ : Істина. 2004. 928 с.
20. Цыбулев П.Н. Маркетинг интеллектуальной собственности. Київ : ЗАО «Институт интеллектуальной собственности и права». 2004. 184 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://intellect21.cdu.edu.ua/wp-content/uploads/2011/12/.pdf>.

References:

1. Intellectual property. Oxford English Dictionary (3rd ed.). (2005). Oxford: University Press. Available at: <https://global.oup.com/academic/category/law/intellectual-property-law/?cc=us&lang=en&>.
2. Patterson L. Ray; Joyce Craig (2003). Copyright in 1791. *Emory Law Journal*. Emory University School of Law. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=559145.
3. Bezmoltyvennyy A.S. (2010). *Sotsyalno-filosofskye aspekty yntellektualnoy sobstvennosti v sety Ynternet* [Socio-philosophical aspects of intellectual property on the Internet]. Moscow: MHU. 17 p.
4. Butnik-Siverskyyy O. B. (2019) Teoretychni aspekty kapitalizatsiyi maynovykh prav intelektualnoyi vlasnosti z pozytsiyi domynantny neoekonomiky [Theoretical aspects of capitalization of property rights of intellectual property from the dominant position of neo-economics]. *Teoriya i praktyka intelektualnoyi vlasnosti*, no. 1 (105), pp. 59–72. Available at: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/30589>.
5. Virchenko V. V. (2018) *Intelektualna vlasnist: teoretychni vytoky ta ekonomichni imperatyvy rozvytku* [Intellectual property: theoretical origins and economic imperatives of development]. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. 488 p. Available at: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lira-k.com.ua/preview/12568.pdf>.
6. Vsemynnaya orhanyzatsyya yntellektualnoy sobstvennosti. *Osnovy yntellektualnoy sobstvennosti* (1999) [World Organization of Intellectual Property. Fundamentals of intellectual property]. Kyiv: Yzd. dom «Yn Yure», 600 p.
7. Hordiyenko S. H. (2010) Vyznachennya ponyattya «intelektualna vlasnist»: alhorytm ta osoblyvosti [Definition of the concept of "intellectual property": algorithm and features]. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo: Zb. naukovykh prats*, no. 4(8), pp. 199–205.
8. Dubodel V. V. (2020) Yntellektualnaya sobstvennost: ystorycheskyy aspect [Intellectual property: historical aspect]. *Sbornyk nauchnykh statey studentov, mahystrantov, aspyrantov*, vol. 25, pp. 34–36.
9. Zhavoronkova H. V. (2010) Intelektualna vlasnist v teorii vlasnosti: zahalni polozhennya ta osoblyvosti [Intellectual property in the theory of ownership: general provisions and features]. *Problemy pidvyshchennya efektyvnosti infrastruktury*, vol. 25, pp. 164–170.
10. Ystoryya yntellektualnoy sobstvennosti (2020) [History of intellectual property]. *Enyseyskyy blahovest*. Available at: <http://enisey.name/umk/pzis/ch01s02.html>.
11. Leoshchenko D. I. (2012) Spivisnuvannya dvokh kontseptsiy prava IP v Ukraini: filosofsky aspekt problemy [Coexistence of two concepts of IP law in Ukraine: the philosophical aspect of the problem]. *Humanitar. visnyk ZDIA*, no. 49, pp. 278–284.
12. Novoseltsev O.V. (2020) O ponyatyy yntellektual'naya sobstvennost s pozytsyy mezhduнародного права [About the concept of intellectual property from the standpoint of international law]. *Zhurnal Suda po yntellektualnym pravam*, no. 27, pp. 49–65. Available at: <http://ipcmagazine.ru/legal-issues/on-the-concept-of-intellectual-property-from-the-standpoint-of-international-law>.
13. Pervyy zakon ob avtorskom prave (2019) [The first copyright law]. *Arzamas*. URL: <https://arzamas.academy/micro/law/11>.
14. Ponkyn Y. V. (2020) Ystoryya razvytyya prava yntellektualnoy sobstvennosti [The history of the development of intellectual property rights]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/istoriyarazvitiya-prava-intellektualnoy-sobstvennosti-pervye-normativnye-pravovye-aktykasavshiesya-voprosov-avtorskogo-prava>.
15. Semenova V. H. (2015) Doslidzhennya sutnosti IP v suchasnykh ekonomichnykh umovakh [Study of the essence of IP in modern economic conditions]. *Tekhnolohycheskyy audyt y rezervy proyzvodstva*, no. 6(5), pp. 74–77. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6\(5\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6(5)_14).
16. Senyuta V. (2020) Stanovlenye yntellektualnoy sobstvennosti v Drevney Hretsyy, Drevnem Ryme y Srednevekovoy Evrope: problemno-ystorycheskoe yssledovanye [Formation of intellectual property in Ancient Greece, Ancient Rome and Medieval Europe: problem-historical research]. Available at: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/73_76_Stanovlenie%20prava%20intelektual%27noj%20sobstvennosti%20v%20Drevnej%20Grecii%2C%20Drevnem%20Rime.pdf.
17. Skvortsova V. A. (2006) Yntellektualnaya sobstvennost: ekonomicheskaya traktovka [Intellectual property: an economic interpretation]. *Yzvestiya PHU im. V.H.Belynskoho*, no. 6. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/intellektualnaya-sobstvennost-ekonomicheskaya-traktovka>.
18. Ulyanov R. V. (2001) K voprosu ob yntellektualnoy sobstvennosti kak ekonomicheskoy katehoryy [To the question of intellectual property as an economic category]. Volhohrad: Peremena. 27 p.
19. Tsyvilnyy kodeks Ukrainy: naukovopraktychnyy komentar (2004) [Civil Code of Ukraine: scientific and practical commentary]. Kyiv: Istyna, 928 p.
20. Tsybulev P. N. (2004) Marketynh yntellektualnoy sobstvennosti [Marketing of intellectual property]. Kyiv: ЗАО «Ynstytut yntellektualnoy sobstvennosti y prava». 184 p. Available at: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://intellect21.cdu.edu.ua/wp-content/uploads/2011/12/.pdf>.